

Материнська О.А.

асистент

Вінницький національний аграрний університет,

м. Вінниця

ЗЕРНОВИЙ БУМ: РАДІТИ ЧИ БИТИ НА СПОЛОХ

За останнє десятиліття зернова галузь зазнала кардинальних змін. Протягом цього періоду спостерігається збільшення посівних площ під зерновими культурами, зміна їхньої структури, а також і зміну кон'юнктури ринку, обсяги та структури експорту зерна і продуктів його переробки.

За даними профільного Міністерства цьогорічний урожай зернових буде досягати 58-60 млн.т. Рекорд України - 56,7 млн тонн у 2011 році, і цього року він може бути побитий. В Україні офіційно закріплена стратегічна ціль збільшити виробництво зерна до рівня 80 млн. тонн, що робить серйозні виклики як бізнесу, так і владі.

За прогнозами ФАО світове виробництво зерна у нинішньому році може досягти історичного максимуму - 2 млрд 479 млн тонн, на 7% перевищивши торішній результат.

Таблиця 1

Виробництво зерна у світі, млн тонн

Країна	Сезон		
	2011-2012	2012-2013 (оцінка)	2013-2014 (прогноз)
США	378,3	347,8	427,3
Китай	318,5	333,7	340,8
ЄС	284,5	270,8	292,1
Індія	129,1	136	132,2
Росія	89,7	67,1	86,3
Канада	48,1	51,5	55
Україна	56	45,6	52,7
Аргентина	44,2	46,1	44,9
Австралія	42,4	32,6	36,6
Казахстан	26,1	12,1	16,9
Разом	1 850,30	1 783,60	1 919,20

Джерело: International Grains Council

Схожі розрахунки наводять і в International Grains Council (до 1,919 млрд т.), при цьому споживання оцінюється на рівні 1 млрд 883 млн т. В країнах, які є найбільшими світовими експортерами пшениці, включно з Україною, на кінець сезону залишиться 133 млн т зерна. А це означає, що велика кількість пропозицій матиме істотний понижуючий вплив на ціну зернових.

В поточному році майже усі великі країни-експортери зерна очікують високі врожаї, тому вітчизняним компаніям доведеться витримувати жорстку конкуренцію за ринки збуту. Що стосується України, то вона може поставити на зовнішні ринки 29 млн тонн зерна, що дозволить їй вийти на друге-третє місце з експорту зернових у світі.

Велика кількість пропозицій має істотний понижуючий вплив на ціну зернових. На світових ринках традиційні для України експортні культури й так уже неабияк подешевшали. Ціни на зерно в портах України становлять: пшениця продовольча — 220—230 дол/т, пшениця фуражна — 205—210 дол/т, ячмінь — 220—225 дол/т, кукурудза — 180 дол/т. При цьому існує тенденція до їх зниження.

Для українських аграріїв це означає лише одне — збувати вирощені зернові доведеться за цінами, які лише незначною мірою перевищуватимуть собівартість, та ще й конкуруючи між собою. Особливо постраждають малі та середні виробники, що не мають спеціальних елеваторів для зберігання врожаю. Вони не можуть притримати зерно, очікуючи зміни кон'юнктури.

Займатися аграрним бізнесом завжди було ризиковано, а займатися ним в Україні - це подвійний ризик. З одного боку, майже в усіх його галузях видно позитивну динаміку збільшення виробництва в натуральних показниках. З іншого, експерти зазначають зниження рівня рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції. За даними Держкомстату, рівень рентабельності сільськогосподарських підприємств від основної діяльності за підсумками 2012 року скоротився на 6,7%. І без урахування бюджетних дотацій і доплат у цілому становив 19,7% проти 26,4% у попередньому році. Такими темпами, пордз із тваринництвом будемо мати і збиткову рослинницьку галузь.

Важким тягарем лягає на плечі аграріїв непомірна вартість логістичного ланцюга. Такий стан зернової кон'юнктури на ринку України у котре загрожує більшості українських товаровиробників значними фінансовими втратами. Неспроможність приборкати падаючі ціни свідчить про відсутність у державі дієвих ринкових важелів, а у влади — професіоналізму. Ключовими і першочерговими питаннями для вирішення є:

- в Україні бракує потужностей зі зберігання збіжжя;
- склади та елеватори або не можуть надавати якісні послуги або не мають належного технічного оснащення;
- для збільшення виробництва необхідно нарощувати логістичні потужності (українські порти можуть в місяць перевалювати на експорт лише до 2,8-3,0 млн. тонн зерна);
- вирішення суттєвих проблеми залізничної транспортної системи (для внутрішнього ринку залишається менше 8 тис. вагонів-зерновозів)

Отже, найбільша проблема зерновиробництва полягає не в аграріях, а в стані та пропускній здатності припортових станцій, стані автодоріг, дефіциті вагонів-зерновозів, недостатній кількості зерносховищ і, головне, недієздатності керівництва держави вирішувати нагальні, пріоритетні для держави питання аграрного сектору.

Список використаних джерел

1. Дашковська І. Розчарування високим урожаєм . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua/business/>
2. Алексеева С. Житниця світу: чому Україна втрачає врожаї. . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kontrakty.ua/article/64476>
3. Думка експерта: До чого призведе нарощення виробництва зерна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/news/2013/08/21/390974/>
4. USDA збільшило прогнози виробництва зерна в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zerno.org.ua/>
5. Денков Д. Українське зерно втрачає цінність. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/publications/2013/07/17/385511/>